

6592 SAYILI KANUNLA MADEN HUKUKUNA GETİRİLEN YENİ İDARİ PARA CEZALARI

Daha önce 5177 ve 5995 sayılı Kanunlarla değişik 3213 sayılı Maden Kanunu'nun eleştirilen yönlerinden biri de, ruhsat teminat iradları ve kolayca ruhsat iptaline imkân sağlayan hükümler içermesiydi.

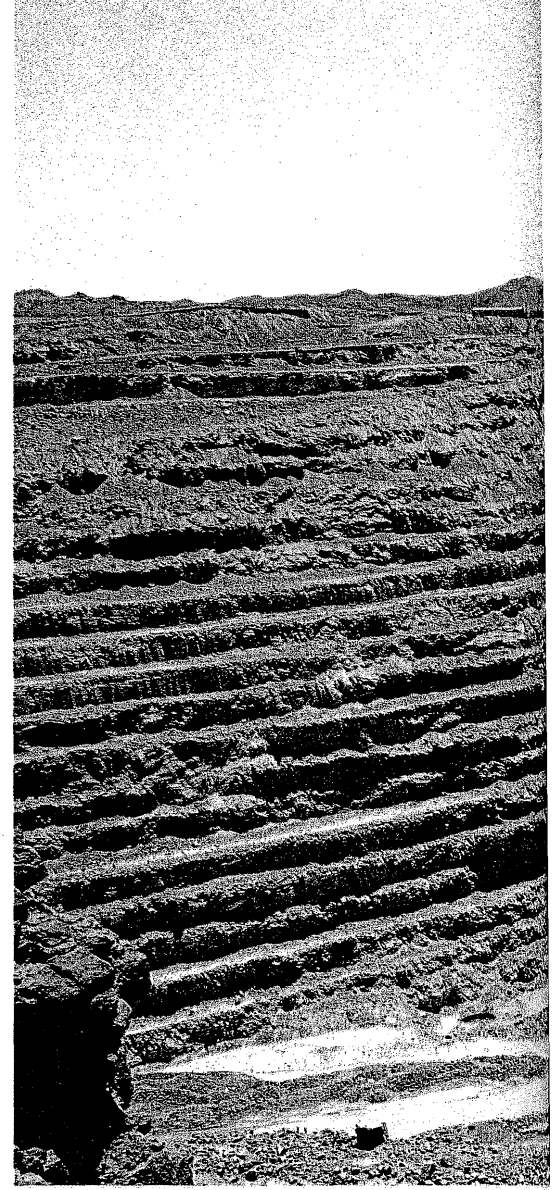
Prof. Dr. Mustafa TOPALOĞLU - Avukat - YMM

Maden ruhsatından doğan hak bir bakıma taşınmaz üzerindeki mülkiyet hakkına benzer bir aynı hak niteliğinde görülmektedir. Hatta Medeni Kanunumuzu iktibas ettiğimiz İsviçre'de maden ruhsatları taşınmaz mülkiyeti gibi tapu siciline tescil edilebilmektedir. Maden ruhsatından doğan hakkın bu şekilde aynı hak mertebesinde olması, onun devamlılığına ve kolayca kaybedilememesine bağlıdır. Gerçekten de hemen iptal edilebilen bir maden ruhsat rejiminde, ruhsat güvencesinden söz edilemez.

Türk Maden Hukukunda ruhsat haklarının çok kolay şekilde iptal edilmesine yönelik eleştiriler ses getirmiş ve teminat iradisi cezası ardından ruhsat iptaline ilişkin hükümler değiştirilmiştir. 6592 sayılı Maden Kanunu'nda Değişiklikler Yapılması İlişkin Kanunla ruhsat iptaline ilişkin hükümlerin büyük bir kısmı kaldırılmış ve yerine idari para cezaları öngörülmüştür. Ayrıca 5995 sayılı Kanunda maden sevki suçlarına ilişkin öngörülen idari para cezası uygulamaları çok büyük rakamlara ulaşabilmekte ve ceza yerine adeta bir finansal yıkıma neden olmaktadır. 6592 sayılı Kanunla bu tür idari para cezalarında yarı yarıya bazen de üçte bir oranda indirimle gidilmiştir.

Üçüncü olarak da, daha önce mevcut olmayan yeni tür kabahatler oluşturularak idari para cezası yaptırımına bağlanmıştır. Örnek olarak maden ruhsat sahasında mahallinde tetkik heyetinin yapacağı incelemeye katılmamak idari para cezası gerektirmektedir.

Bu suretle 6592 sayılı Kanunla değişik 3213 sayılı Maden Kanunu, oldukça fazla sayıda idari para cezası kabilinden yaptırımlar içeren bir tür kabahatler kanununa dönüşmüştür. Bu para cezalarının takip ve tahsili için MİGEM'de ayrı bir birim kurulması gerektiği de açıktır.

6592 sayılı Kanunda genel teminat iradları yerine maktu idari para cezası getirilmiş fakat bir istisnai halde eski uygulamaya devam edilmiştir. 6592 sayılı Kanunun 12. maddesiyle 3213 sayılı Maden Kanunu'nun 17. maddesine eklenen hükme göre, IV. Grup (b), (c) ve (ç) bendi maden arama ruhsatlarında detay arama döneminden sonra fizibilite dönemine

geçilmesi halinde, verilen fizibilite raporundaki eksiklik bulunan hususların bildirimden itibaren bir ay içinde giderilmezse ya da işletme ruhsat talebinde bulunulmazsa ruhsat iptal edilir ve ruhsat bedelinin iki katı tutarında idari para cezası verilir. Görüldüğü gibi, arama ruhsat aşamasında teminat yerine öngörülen ruhsat bedelinin iki katı kadar idari para cezası verilmesi bir bakıma teminat

konusu eylemin işlenmesine engel olmaktadır. Demokratik hukuk devletinde idari para cezaları, idarenin bir gelir kaynağı asla olamaz. Bu nedenle ekonomik ceza hukukunda yaptırım tespit edilirken caydırıcılığı en fazla sağlayacak sistem tercih edilmelidir. Hukuk sosyolojisi açısından ceza yaptırımının türü ve niteliği ülkeden ülkeye değişiklik göstermektedir. Özellikle, Danimarka, Hollanda gibi

Madencilik faaliyetlerinin sürdürülebilirliği sadece mevzuata uygunluk ile sosyal ve ekonomik yarar sağlamak değildir. Madencilikteki sürdürülebilirlik, maden işletmesi sırasında sürekli bir gelir elde etmeye alışmış yerel çalışanların ve esnafın durumunun maden kapanınca ne olacağını da düşünebilmektir.

Bir madenin kapatılması ve sahanın terk edilmesi uygun ve etkin bir biçimde yapılmaz ise o maden, ilerideki birçok yıllar boyunca tehlike ve kirlilik kaynağı olmayı sürdürecektir.

irat edilerek iki katı teminat yatırılması hükmündedir. Madem, bütün idari yaptırımlar maktu idari para cezasına bağlanmışken burada da genel uygulamadan sapılması isabetli olmamıştır.

Hukukta cezanın amaçlarından biri de, caydırıcılığı sağlamak ve bu suretle ceza

Kuzey Baltık ülkelerinde idari para cezalarının miktarı, gelire oranla belirlenmektedir. Türk hukukunda da 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanunda idari para cezalarının miktarı yıllık ciroya göre belirlenerek aynı esas takip edilmiştir. >>>

Ruhsatlı, ancak üretim veya işletme izni olmadan aynı grupta üretim yapıldığının tespiti halinde, üretim faaliyetleri durdurularak 20.000 TL idari para cezası uygulanır. (teminat iradi cezası yerine) [m.12].

Aynı esas yeraltı zenginlik kaynaklarından olan madenlerin en rasyonel şekilde işletilmesini sağlamak amacını gütmeye gerektiğini düşündüğümüz maden hukuku için de geçerli olmalıdır. Ekonomik nitelik taşıyan 6592 sayılı Kanunla getirilen yeni idari para cezaları ise ruhsatın türüne, değerine ve yüzölçümüne bakılmaksızın maktu olarak belirlenmiştir. Aynı eylem için küçük bir I (a) Grubu maden ruhsat sahibine verilen idari para cezası ile büyük ve kıymetli IV. Grup maden ruhsat sahibine verilen idari para cezası aynıdır. Bu açıdan ceza adaletini sağlamak uzak olan yeni maktu idari para ceza sistemi, caydırıcılıktan uzaktır. Bunun yerine idari para cezalarının tayininde 6592 sayılı Kanunla getirilen "ruhsat bedeli" ölçüt olarak kullanılsaydı daha adil olurdu ve cezadan beklenen amaç daha iyi sağlanırdı.

II- 6592 SAYILI KANUNDA ÖNGÖRÜLEN İDARİ PARA CEZALARI

Ruhsat sahibi veya vekilinin mahallinde yapılan tetkik ve incelemelere katılmaması veya ruhsat sahibince herhangi bir nedenle tetkik ve incelemelerin engellenmesi halinde 20.000 TL, bu fiilin tekrarı halinde ise iki katı tutarında idari para cezası uygulanır (m.11).

Maden sevkine ilişkin 12. maddede kabahatlerde genel olarak ceza azaltımına gidilmiştir. Yaptığı üretim ve sevkiyatı bildirmede tespit edilen ruhsat sahiplerine, bildirilmeyen miktar için hesaplanacak Devlet hakkının beş katı tutarında idari para cezası verilir. (önceden 10 kat idi). (m.12).

Ruhsatı olmadan başkasına ait ruhsatlı sahada üretim yapanlara üretim yapılan madenin ocak başı satış fiyatının iki katı ceza verilir. (eskiden üç kat idi). (m.12).

Hammadde üretim izninin amaç dışı kullanılması halinde iki kat idari para cezası verilir. (önceki ceza üç kat idi) (m.12).

Ruhsatlı, ancak üretim veya işletme izni olmadan aynı grupta üretim yapıldığının tespiti halinde, üretim faaliyetleri durdurularak 20.000 TL idari para ce-

zası uygulanır. (teminat iradi cezası yerine) (m.12).

Ruhsat bedelinin yatırılmaması veya eksik yatırılması hâlinde 20.000 TL idari para cezası verilir ve ruhsat bedelinin üç ay içinde tamamlanması istenir (m.13/1).

Yap işlet devret modelinde, ocak bulmak işletmecinin yükümlülüğünde ise, Devlet hakkı ve teminatın eksik yatırılması veya hiç yatırılmaması halinde 20.000 TL idari para cezası verilir ve üç ay içinde tamamlanması istenir. Aksi halde üretim faaliyeti durdurulur. (m.14).

Ön arama veya genel arama dönemi süresi sonuna kadar, asgari faaliyetlerin tamamlandığını ve bu faaliyetlere ilişkin yatırım harcamalarını gösteren ön arama faaliyet raporunun verilmemesi halinde 20.000 TL idari para cezası verilir. (m.14).

Ön arama veya genel arama döneminde MİGEM'e verilen raporların veya yatırım harcama kalemlerine ait belgelerin uygun bulunmaması halinde eksikliklerin bir ay içinde giderilmesinin tebliği edilmesine rağmen eksikliklerin bu sürede tamamlanmaması veya verilen raporların ya da yatırım harcama kalemlerine ait belgelerin uygun bulunmaması halinde de 20.000 TL idari para cezası verilir. (m.14).

Beş yıllık sürede mücbir sebepler ve beklenmeyen haller dışında üç yıldan fazla üretim yapmayan ruhsat sahiplerine 50.000 TL idari para cezası verilir. Bu üç yıllık süre içinde yapılan toplam üretimin projede beyan edilen bir yıllık üretim miktarının % 10'undan az olması halinde de bu hüküm uygulanır. İdari para cezasının uygulanmasından başlamak üzere bu fıkraya aykırı fiilin tekrar tespit edilmesi halinde ise ruhsat iptal edilir. Ancak işletme projesinde, işletme izninin yürürlük tarihinden itibaren üç yıl içinde madene ulaşmak amacıyla galeri, kuyu ve dekapaj yapılacağı beyan edilmiş ve ruhsat sahasındaki faaliyetlerin bu beyanlara uygun olarak gerçekleştirildiği tespit edilmiş ise idari para cezası uygulanmaz ve ruhsat iptal edilmez. (m.24).

Ruhsat bedelinin yatırılmaması veya eksik yatırılması hâlinde 20.000 TL idari para cezası verilir ve ruhsat bedelinin üç ay içinde tamamlanması istenir [m.13/1].

Verilen altı aylık süreye rağmen projeye uygun faaliyette bulunmayan ruhsat sahibine 50.000 TL idari para cezası verilerek üretim faaliyeti durdurulur. Ancak, projeye aykırı faaliyetlerin işletme açısından tehlikeli olduğunun tespit edilmesi halinde tehlikeli durum giderilinceye kadar üretim faaliyetleri doğrudan durdurulur. (m.29).

Ruhsat sahibi, her yıl nisan ayı (ı-a Grubu için ocak) sonuna kadar bir önceki yıl içinde gerçekleştirdiği işletme faaliyeti ile ilgili teknik belgeleri, işletme faaliyet raporunu ve işletme sahasında arama yapmış ise arama ile ilgili bilgileri MİGEM'e vermezse 30.000 TL idari para cezası uygulanır. Yükümlülük yerine getirilinceye kadar üretim faaliyeti durdurulur. (m.29).

III- İDARİ PARA CEZASIYLA İLGİLİ USUL HÜKÜMLERİ

İdari para cezalarının tahsiliyle ilgili 13. maddenin başlığına "cezalar" kelimesi eklenmiştir. 6592 sayılı Kanunla idari para cezalarının takip ve tahsiliyle ilgili olarak 13. maddeye "Bakanlık, mülki idare amirlikleri ve il özel idareleri tarafından bu Kanuna göre verilen idari para cezaları hakkında 30/3/2005 tarihli ve 5326 sayılı Kabahatler Kanunu hükümleri uygulanır. Bu Kanuna göre verilen idari para cezaları tebliğinden itibaren bir ay içinde ödenir. Tahakkuk eden ve ödenmeyen Devlet hakları 6183 sayılı Kanun hükümlerine göre takip ve tahsil edilmek üzere ilgili tahsil dairesine bildirilir." hükmünü öngörmüştür. 5995 sayılı Kanunda idari para cezalarının tahsilinde 5326 sayılı Kabahatler Kanunu hükümlerinin uygulanacağından bahsediyordu. Halbuki 5326 sayılı Kanun idari para cezalarının tahsilinden ziyade kabahatlerle ilgili genel esasları ve kanun yollarını belirleyen bir kanundur. 6592 sayılı Kanunda "idari para cezaları hakkında 5326 sayılı Kabahatler Kanunu hükümleri uygulanır." denilerek hukuken doğru bir atıf hükmü öngörülmüştür.

Kesinleşmeden sonra idari para cezaları için ilgili kanunlarında ödeme zamanı gösterilmemiş ise 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun 37. maddesine göre bir ay içinde

ödenmesi gerekmektedir. Bu süre içerisinde ödenmeyen idari para cezaları ödeme emri tebliğ edilmek suretiyle cebri icra takibine tabi tutularak tahsil edilir. 6592 sayılı Kanun, idari para cezasının tahsili için bir aylık süre öngörerek 6183 sayılı Kanunun 37. maddesindeki bir aylık sürenin uygulanma imkanını ortadan kaldırmıştır. Buna göre MİGEM, mülki amirler veya il özel idareleri 3213 sayılı Maden Kanununda öngörülen idari para cezalarını tebliğ ettikten sonra Kabahatler Kanununun 27. maddesine göre itiraz hakkının kullanılması için 15 gün beklemesi gerekir. Bu süre içinde Sulh Ceza Mahkemesine idari para cezasının kaldırılması için itirazda bulunulabilir. İtirazda bulunulmazsa yada itirazda bulunulan Sulh Ceza Mahkemesi itirazı reddederse idari para cezası kesinleşir. Kesinleşen İdari para cezası tebliğden itibaren bir ay içinde ödenmezse 6183 sayılı Kanuna göre tahsili için ilgili tahsil dairesine bildirilir.

3213 sayılı Maden Kanununun 12. maddesine göre miktarı azaltılan idari para cezaları ödenmişse, 5326 sayılı Kabahatler Kanununun 5. maddesinde öngörülen "derhal uygulama" ilkesi nedeniyle iadesi istenemez. Ancak 6592 sayılı Kanunla öngörülen idari para cezası, tahakkuk etmiş ancak ödenmemiş idari para cezasından daha az ise uyarılama istenebilir. Uyarılamanın yapılabilmesi için cezanın kesinleşip kesinleşmediği önemli değildir. 5326 sayılı Kabahatler Kanununun 5. maddesi uyarınca lehe olan kanun geriye yürüyeceğinden, daha az olan yeni idari para cezasının uygulanması gerekir. İdari para cezasını kesen idare, bu yönde uyarılama yaparak cezayı azaltmayı kabul etmez ise, idare mahkemesinde iptal davası açılabilir.

6592 sayılı Kanunun yürürlüğe girdiği 18.02.2015 tarihinde teminat iradı yapılması gerekmesine rağmen yapılamayan veya teminat irat işlemleri başlatılıp sonuçlandırılmayan işlemler için yeni maktu idari para cezası değil de, teminat iradı kadar idari para cezası uygulanır (Geçici m.21). 6592 sayılı Kanunun Geçici 21. maddesindeki bu açık hüküm nedeniyle, yeni öngörülen maktu idari para cezası, teminat miktarından az olsa bile lehe olan kanun ilkesi burada uygulanmaz. ■

3213 sayılı Maden Kanununun 12. maddesine göre miktarı azaltılan idari para cezaları ödenmişse, 5326 sayılı Kabahatler Kanununun 5. maddesinde öngörülen "derhal uygulama" ilkesi nedeniyle iadesi istenemez. Ancak 6592 sayılı Kanunla öngörülen idari para cezası, tahakkuk etmiş ancak ödenmemiş idari para cezasından daha az ise uyarılama istenebilir.

Verilen altı aylık süreye rağmen projeye uygun faaliyette bulunmayan ruhsat sahibine 50.000 TL idari para cezası verilerek üretim faaliyeti durdurulur.

Mart 2015 Sayı: 55

TÜRKİYE
MADENCİLER
DERNEĞİ

SEKTÖRDEN HABERLER

BÜLTENİ

**MADEN ÇALIŞANLARI ZORUNLU
FERDİ KAZA SİGORTASI**

**6592 SAYILI KANUNLA
MADEN HUKUKUNA GETİRİLEN
YENİ İDARİ PARA CEZALARI**

**MADENCİLİĞİN
BEŞİĞİ OLAN
ÜLKE: TÜRKİYE**